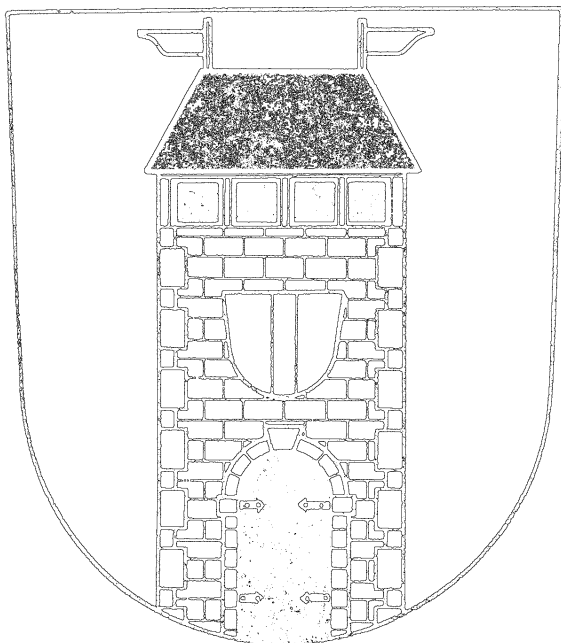

Budišovský zpravodaj

4/2001

Vážení spoluobčané,

končí rok 2001 a tím i třetí rok činnosti obecního zastupitelstva. Není třeba, abychom na tomto místě vyjmenovávali, co se nám za uplynulý čas podařilo udělat pro zlepšení technické vybavenosti Budišova. Každý, kdo si vzpomíná na seznam úkolů, které jsme si v roce 1999 stanovili (viz. Budišovský zpravodaj 4/1999, str. 2–3), musí souhlasit s tím, že byly téměř splněny. Navíc se podařilo rekultivovat skládku odpadů, opravit silnice, projekčně připravit výstavbu dalších pěti bytů a získat na ni dotaci (po několikaměsíčním úsilí se však dosud nepodařilo sehnat zájemce o bydlení), připravit obnovu rybníků v části Kundelov a finančně spolupracovat se Sokolem Budišov při zatravnění fotbalového hřiště. Velmi si ceníme toho, že se podařilo získat do majetku obce 130 ha lesa.

K tomu, abychom mohli být s technickou vybaveností obce Budišov spokojeni, je ovšem ještě daleko. Za prioritu považujeme opravu místních komunikací, rekonstrukci odpadů a vodovodu v základní škole a dostavbu parkoviště u nového obecního úřadu. Na realizaci těchto záměrů nejsou v současné době finanční zdroje. Snížení rozpočtového schodku pro rok 2002, ke kterému se vláda zavázala, se týká také veřejných financí.

Technická vybavenost je jistě velmi důležitá pro spokojenost nás všech, kteří v Budišově žijeme, ale neméně důležité jsou vztahy mezi lidmi a celková atmosféra v obci. Velmi si vážíme všech, kteří část volného času věnují veřejné činnosti v oblasti kultury a sportu nebo se účastní práce v různých spolcích. Takto se vytváří pocit sounáležitosti mezi občany a regionem, ve kterém žijí.

V naší práci se určitě najdou nedostatky. Zpočátku plynuly hlavně z nezkušenosti a z problémů, které provázejí každou práci s lidmi. S oprávněnou kritikou a kontrolou ze strany občanů musí lidé ve veřejných funkcích počítat, ale mezilidské vztahy jsou oblastí, ve které máme rezervy všichni. Pocit uspokojení z práce zastupitelstva nám kazí to, že v naší obci žije 18 majitelů nemovitostí, kteří nezaplatili plynovou přípojku, už rok funkční, a 13 majitelů nemovitostí, kteří nezaplatili přípojku vodovodu, přestože podepsali žádost o připojení. Jsou mezi nimi i lidé, kteří v Budišově trvale nebydlí. Tito spoluobčané nám všem dluží téměř 250 000 Kč, za které mohly být opraveny nejvíce poškozené místní komunikace. Jsme připraveni zabývat se případnými nedostatky na přípojkách tak, aby došlo ke smírnému řešení, protože soud s vlastními občany považujeme za poslední možnost.

Další nepříjemnou epizodou byla anonymní plakátová akce spojená s trestním oznámením proti starostovi. Nemyslíme si, že občané, kteří toto zorganizovali, přispěli k dobrým vztahům v obci. Mrzí nás, že se této akce zúčastnil i člen našeho zastupitelstva.

Neustále řešíme problémy s divokými skládkami. Časté jsou také konflikty způsobené netolerancí mezi sousedy. Některé z vyjmenovaných problémů lze řešit Vaší větší účastí na veřejných zasedáních zastupitelstva. V příštím roce končí naše volební období a Vy budete moci hodnotit, co bylo dobré a kde jsme udělali chyby.

Jménem obecního zastupitelstva, pracovníků obecního úřadu a jménem svým přeji všem spoluobčanům pěkné prožití Vánoc, hodně zdraví a úspěchů v osobním i pracovním životě v příštím roce.

*Za obecní zastupitelstvo
Ladislav Pěta, starosta*

INFORMACE OBECNÍHO ÚŘADU

Obecní zastupitelstvo

na svém zasedání dne 22. listopadu 2001 mimo jiné hodnotilo dosavadní provoz sběrného dvora pro odpad, který byl vybudován v areálu zemědělského družstva. Dvůr plní svůj účel a občané si zvykají nepotřebné věci zde odkládat. Protože vznikl se souhlasem okolních obcí a s tím, že se budou na nákladech na jeho provoz podílet, Budišov navrhuje provést vyúčtování na jednotlivé obce každoročně v únoru podle počtu obyvatel. Podle stejného klíče by se obce měly podělit o náklady na provoz hřbitova (poplatky za hrobová místa je nepokryjí). Výstavbu nového obecního úřadu a zdravotního střediska se podařilo dokončit v souladu s podmínkami fondu Phare pro poskytnutí dotace. Je zpracována projektová dokumentace pro opravu Kundelovského rybníka, ve výběrovém řízení na dodavatele této stavby uspěla firma PKS Ždár nad Sázavou. Čeká se na rozhodnutí o přiznání dotace, stavba by mohla být zahájena v březnu 2002. V současné době se řeší právní vztahy ke znovu získaným obecním lesům. V příštím čísle se pokusíme zveřejnit rozsah a umístění obecních lesů v budišovském katastru. Zatím se s dotazy obračejte na Marka Pavlíčka na obecním úřadě, který dostal správu lesů na starost.

Obecní zastupitelstvo současně schválilo i návrh praporu obce.

Podvýbor pro heraldiku a vexilologii Parlamentu České republiky dne 31. října 2001 stanovil následující popis praporu obce Budišov:

Červeno-žlutě čtvrcený list. V horním žerďovém poli žlutá kvádřovaná věž s černými vraty, čtyřmi černými čtvercovými okny vedle sebe a modrou valbovou střechou se dvěma žlutými odvrácenými praporky. Na věži bílý štítek s červeným kulem. Poměr šířky k délce listu je 2 : 3.

Podvýbor stanovil i nový popis znaku obce Budišov:

V červeném štítě vyrůstající zlatá kvádrovaná věž s černými vraty, čtyřmi černými čtvercovými okny vedle sebe a modrou valbovou střechou se dvěma zlatými odvrácenými praporky. Na věži stříbrný štítek s červeným kulem.

Tyto popisy jsou závazné ve všech detailech při tvorbě případných dalších výtvarných zpracování znaku a praporu obce.

Zavedení jednotného varovného signálu

Na základě pokynu generálního ředitele Hasičského záchranného sboru ČR ze dne 30. 10. 2001 byl stanoven pro varování obyvatelstva při hrozbě nebo vzniku mimořádné události nový jednotný signál VŠEOBECNÁ VÝSTRAHA. Dosud platné varovné signály jsou ke dni 1. 11. 2001 zrušeny.

Signál je vyhlášen kolísavým tónem po dobu 140 sekund. Signál může být vyhlášen třikrát za sebou v cca třiminutových intervalech. Po akustickém tónu sirény při vyhlášení signálu Všeobecná výstraha bude následovat tísňová informace z hromadných informačních prostředků (republiková, regionální a místní působnost) pro vyrozumění obyvatelstva o hrozící nebo vzniklé mimořádné události.

Dosud vyhlášený signál Požární poplach (1 min. přerušovaný tón sirény) zůstává v platnosti a slouží ke svolání požárních jednotek. Požární poplach vyhlášený elektronickou sirénou napodobuje hlas trubky troubící tón HO-ŘÍ, HO-ŘÍ po dobu 1 minuty. Požární poplach není varovným signálem.

Je nám to jedno?

Domníváme se, že problém ukládání odpadu má obec Budišov celkem vyřešen. Na komunální odpad z domácností by nám měla sloužit popelnice a na ostatní odpad je vybudován v Budišově sběrný dvůr. Ve sběrném dvoře je možné uložit cokoliv od nebezpečného odpadu, přes papír, hadry, velkoobjemový odpad (např. gauč, staré skříně) až po biologický odpad a to vše zdarma pro občana. Náklady na provoz sběrného dvora hradí obec a to jenom proto, abychom sobě i generacím příštím zanechali co nejkrásnější prostředí, bez černých skládek.

Otevírací doba sběrného dvora v zimním období: středa 12.00–16.00 hod a sobota 8.00–13.00 hod.

Je proto nepochopitelné chování některých našich spoluobčanů, kteří dosud snahu obce nepochopili a nadále nejrůznějším odpadem hyzdí malebné okolí Budišova. Nebo snad tím chceme říct, že jsme nekulturní, zaostalí a je nám jedno, jestliže za pár let budeme chodit na procházky do přírody mezi PVC lahvemi, igelitovými sáčky apod.?

Vyzýváme proto všechny naše občany – chraňme si naše životní prostředí, neopakovatelné kouzlo krajiny Vysočiny.

Zastupitelstvo obce

Informace České pojišťovny

Česká pojišťovna zavedla pro občany službu na pojištění motorových vozidel. Zájemci o pojištění z řad občanů vyplní s pracovníkem na obecním úřadě formulář „Záznam o zájemci o pojištění motorových vozidel“ a dále již bude občana kontaktovat pracovník

pojišťovny, který se dohodne na termínu schůzky a uzavření příslušné smlouvy. Občanům odpadne dojíždění do okresního města. Využijte této služby.

Obecní knihovna

získala v roce 2001 koupí nebo darem 210 nových knih. Jejich služeb využívali 72 čtenáři (oproti roku 2000 mírný pokles). Za hodnotné knižní dary děkujeme manželům Kozlovským a panu Rostislavu Tesařovi.

ZPRÁVY

Dýňobraní

V neděli 30. září 2001 uspořádaly budišovské ženy s jejich příznivci II. ročník dýňobraní. Všichni, kdo přicházeli v nedělním odpoledni na parket Pod Hrázkou, měli možnost si na louce hned pod hrází Pekařského rybníka prohlédnout výtvary šikovných rukou. Dominantou byly dýně. Vzhledem k tomu, že letošní rok byl bohatý na houby, objevily se v jejich společenství i ony. Podzim byl cítit i z ovoce a zeleniny, které byly nedílnou součástí dekorace. Očíslované soutěžící exponáty hýřily vtípem a elegancí, vybrat nejlepší z nich nebylo pro návštěvníky nic lehkého.

Rytmické reprodukované melodie z parketu Pod Hrázkou zvaly všechny k hlavnímu programu. Ten byl vystavěn na parodování zničujících televizních reklam. Tu správnou atmosféru hned na začátku navodilo scénické provedení písně „Lojzo, milý Lojzo“. Ještě než dozněl potlesk a smích, nastupovala četa vojáků (zde výhradně žen) v maskáčích s čepicemi ve tvaru pivních zátek. V té chvíli si všichni vybavili snad denně vysílanou reklamu na pivo značky Staropramen. Reklamu připomněla i překážková dráha před parketem.

Slavnostní nástup byl na počest dvou vysokých důstojníků, kteří přijeli na vizitaci. První problémy nastaly pro četu již při otáčení se vpravo a vlevo v důsledku neznalosti těchto směrů. Zdatnost mužstva měla prověřit překážková dráha. Jednotlivé ženy vbíhaly po posílnění, které mělo dodat (či ubrat?) sil, na překážky branou, v jejíž vrchní části se skvěl nápis „I ženy mají své dny“. Zdotat překážky, mezi nimiž byl i rozzuřený pes a pohybující se zavěšené kuchyňské válečky, bylo namáhavé, ale díky dlouhodobé přípravě se podařilo všem nástrahy trati zdárně překonat. Spokojenost byla patrna i z úst obou přihlízejících plukovníků. V samém závěru jeden ze záložáků předvedl vzorové překonání (zde by se více hodilo slovo destrukci) překážek. Jeho příkladu následovala i generalita. Ti při slavnostním nástupů předali nejlepším zasloužené ceny. Součástí závěrečného nástupu bylo slavnostní vyřazení jednotlivých absolventů.

Následovala veselice všech účinkujících i přihlízejících diváků. Doprovodnou akcí byla malá výstavka fotografií, díky nimž si mohli všichni přítomní připomenout dýňobraní loňské.

Zdařilé nedělní odpoledne bylo odměnou budišovským ženám a jejich příznivcům za úspěšný rok, ve kterém díky svým aktivitám umožnili prostřednictvím dobré zábavy setkání a pobavení lidí z obce a jejího okolí.

Dobrá zpráva

V minulém čísle zpravodaje jsme Vás informovali o vandalství, se kterým se setkáváme kolem nás, a uveřejnili jsme fotografii zničeného kříže rodiny Pochopových.

Dnes nebudeme psát o lidech, kteří jednájí bez ohledů a zábran a ničí vše, co jim přijde pod ruku. Naopak! Dnes chceme napsat o lidech, kteří mají sílu pomáhat a zachraňovat.

Pochopův křížek opět stojí. Znovu se stal součástí naší malebné krajiny a připomíná nám, že nemáme myslet jen na věci hmotné.

Pan Miroslav Kubín se po dohodě s panem Pochopem ujal opravy kříže. Nebudeme se zabývat technickými podrobnostmi opravy, ale chceme upozornit na to, že rozbít dílo lidských rukou je mnohem jednodušší, než je znovu vzkřísit. Práce na opravě trvala tři dny. Byla to oprava již druhá a doufejme, že poslední.

Až půjdete kolem Pochopova křížku, nemyslete na to špatné, co člověka nutí kříže bořit, ale na to dobré, co ho nutí kříže stavět.

Holeje

Při cestě z Budišova do Pyšela mě upoutala směrovka s nápisem SDD Holeje. Nedalo mi to a jednoho dne jsem ve směru šipky odbočil. Nutno dodat, že tomuto odbočení předcházela telefonická domluva s ředitelkou Soukromého dětského domova v Budišově -Holejích, paní Janou Paškovou. Po několika stech metrech se přede mnou objevily renovované budovy bývalého statku. Zvenku vypadá celý objekt zajímavě a i přes svoji rozlehlost nepůsobí v okolní krajině rušivě. Stejný příjemný dojem ve mně zanechal i rozlehlý dvůr uzavřený okolními budovami. Paní ředitelka mě vříděně přijala a já s ní vedl rozhovor, s jehož obsahem bych vás rád seznámil. Ale nejdříve se podíváme krátce do historie.

Podle mapy stabilního katastru (viz přílohu) byl na tom místě v roce 1835 dvůr Amalien Hof. V pramenech jsem našel další dvě zmínky týkající se Holejí. Ve Vlastivědě moravské (prof. dr. Frant. Dvorský, rok vydání 1906) je zmínka o tom, že v obvodu obce Budišov jsou samoty Věterák a Holeje. Druhá zmínka je z roku 1900, kde se ve zprávě o budišovském velkostatku lze dočíst, že pod hospodářský okrsek Budišov spadaly: Zámecký dvůr, Spáleniny a Holeje s rozlohou 86,77 ha orné půdy, 0,48 ha luk a 18, 05 ha pastvin.

Pokud pohlédneme do novější historie prostřednictvím dostupných materiálů, zjistíme, že Holeje vlastnilo Zemědělské družstvo Budišov, které v osmdesátých letech prodalo zemědělskou usedlost v. p. Meta Brno. Meta provedla rozsáhlou přestavbu celého areálu do dnešní podoby. Stavba byla zkolaudována v prosinci 1993. Původní záměr Mety otevřít zde rehabilitační středisko pro zdravotně postižené se nepodařilo zrealizovat a celý areál byl pronajat. V tomto období sloužil především k rekreačním účelům.

V současné době je v areálu Soukromý dětský domov, s. r. o. Statutárním orgánem dětského domova je jeho zřizovatel pan Karel Friedl z Brna. Po nezbytných úpravách zde byly první děti umístěny prostřednictvím Dětského diagnostického ústavu v Brně 1. února 2000. V krátké době jich sem přišlo 39. Jsou tu děti ve věku od 3 do 18 let nebo do ukončení přípravy na budoucí povolání.. V současné době jich tu žije 32. Svoji kapacitou jsou Holeje největším soukromým dětským domovem v republice.

Dětský domov je soukromým školským zařízením rodinného typu pro výkon ústavní výchovy pro děti a mládež. Děti jsou rozděleny do tří

rodinných buněk, tzv. rodinek, jejichž základ tvoří vícepočetní sourozenci. Každá rodinka obývá 4 pokoje (na každém jsou 2–3 děti) s vlastním sociálním zařízením a má k dispozici kuchyňku, která je součástí klubovny. U každé rodinky se střídají pouze dvě vychovatelky (tety), aby byly jejich vzájemné vztahy co nejméně narušovány. Spojovací chodby jsou vyzdobeny výtvary zde žijících dětí. Všechny rodinky mají společnou kuchyň, která zabezpečuje provoz přes týden. O víkendech si rodinky vaří samy.

V objektu je oddělení s vybavením pro předškolní děti. Děti od 6 do 15 let navštěvují Základní školu v Budišově a Speciální školu v Třebíči. Dvě děvčata navštěvují učební obor kuchař-číšník a jeden student Integrovanou střední školu technickou Třebíč. Dětský domov se snaží pro svoje děti zabezpečit co nejvíce mimoškolních aktivit a rozvíjet jejich talent a nadání v zájmových a výtvarných kroužcích. Pět chlapců hraje fotbal za TJ Budišov v kategoriích od mladších žáků po dorostence. Během roku se účastní kulturních, turistických a společenských akcí na Holejích a v okolních městech. Významnými jsou i vícedenní prázdninové letní pobyty v Chorvatsku a v rekreačním zařízení Bojanovice. V zimě mají děti možnost lyžařského výcviku na horách.

Rodiče mají možnost navštívit své děti první neděli v měsíci nebo po dohodě kdykoli. Cílem dětského domova je výchova ve stabilním kolektivu rodinné buňky tak, aby se děti připravily na vstup do samostatného života. Děti se v tomto domově ocitají mnohdy po těžkých životních zkušenostech a mají zde příležitost prostřednictvím celého kolektivu nacházet svoji cestu. Ovšem ve velké míře záleží jen na nich, jak se této příležitosti chopí.

Nedá mi to, abych své vyprávění o domově neukončil kratičkým příběhem, který mi paní ředitelka (děti ji výhradně oslovovaly teto) vyprávěla. Do domova byl přijat nový obyvatel. Chlapec přišel den po svých narozeninách. Svěřil se paní ředitelce, že teprve dnes dostal ten nejhezčí dárek. Ještě teď vidím dojetí, které se zračilo na její tváři, když mi říkala, že tím dárkem bylo jeho přijetí do domova v Holejích.

Karel Pavlíček

Z HISTORIE

Počátky Sokola v Budišově

Na podzim roku 1912 se několik mladých přátel rozhodlo vyplnit volné chvíle cvičením. Doslýchají se o činnosti Sokola v Třebíči, Vel. Meziříčí, Náměšti, ale také v menších obcích jako Starči, Okříškách a Tasově. Nebyla to jen planá touha, ale za necelý půlrok za přítomnosti třebíčských pracovníků Sokola bratra Máchala a Kadlece byl v naší obci založen odbor třebíčského Sokola. Stalo se to dne 23. února 1913. Náš sokolský odbor byl součástí třebíčského Sokola, který našim členům poskytoval četné rady, cvičitelské časopisy a nácvičné hodiny. Do Sokola se ihned přihlásilo 21 členů – 7 činných, 4 přispívající a za první rok byl počet dvojnásobný. V programu a náplni Sokola nebyla pouze tělesná cvičení, ale také činnost vzdělávací – členové vyslechli zajímavé přednášky, vzpomínalo se na známé osobnosti a nacvičovala se divadla. Již v prvním roce

1913 budišovští občané zhlédli divadelní představení Naší furianti od L. Stroupežnického a příštího roku hru Přišla do rozumu.

Počátky Sokola (kolem roku 1918)

Cvičení na hrazdě

Odbor zahájil svou činnost v březnu 1913 ve škole v Nářamči, kde působil nadučitel Ladislav Veselský, také člen našeho odboru. Za přítomnosti bratrů z Třebíče Valdy a Pospíšila byly probírány počátky cvičení pořadových, prostných, nástup a cvičení na hrazdě. Pravidelně dvakrát týdně se začalo cvičit v menší místnosti pana Kosteleckého, který zdarma místnost propůjčil. V letních měsících se cvičilo na zahradě MUDr. Karla Keprta, později na zahradě rolníka Karla Nováčka.

MUDr. Karel Keprt s manželkou Marií a dcerou 1931

V prvním výboru pracovali tito členové:
starosta – MUDr. Karel Keprt
pokladník – Karel Mašín (traťmistr)
jednatel – Rudolf Šlesinger (obchodní příručí)

náčelník – Jan Kratochvíl (učitel)
cvičitelé: Václav Chalupa (obuvník)
Antonín Hráček (povozník)
Karel Tomšík (zámečnick)

Již v roce založení se konalo veřejné cvičení dne 30. srpna 1913 na Věteráku za účasti bratrů z Třebíče, Starče a Náměště. Naši cvičenci, za vedení Václava Chalupy a Jana Kratochvíla, předvedli prostná cvičení a cvičení na hrazdě.

Cvičebního nářadí bylo poskrovnu: tyče, činky, hrazda – vše ze dřeva, 2 stojany pro skok (z Vel. Meziříčí od zámečníka Vávry) a dřevěný můstek.

Počet členů Sokola se rozrůstal, v roce 1914 byly objednány kroje u krejčího v Jedovnicích, konaly se přípravy na účast na sletu v Brně. 27. června odjelo na brněnský

Václav Chalupa

slet 12 členů v krojích, cvičilo 5 členů. 12. července se konalo na Věteráku veřejné cvičení, průvodu se zúčastnilo asi 200 osob, v krojích asi 100 členů (i z Třebíče a Vel. Meziříčí). I přes silnou bouři a liják se cvičení vydařilo a přineslo i finanční pomoc.

Nové sokolské kroje, uprostřed starosta Karel Nováček (dvacátá léta)

Rok 1914 je smutně zapsán v naší historii. Je prvním rokem 1. světové války, do které museli jít bojovat naši bratři. Již 2. srpna po všeobecné mobilizaci odchází mnoho členů, mezi nimi i cvičitelé V. Chalupa a K. Tomšík. Po celou válku nebylo možno cvičit pro nedostatek členstva, pouze se činnost omezila na činnost vzdělávací. Veškeré písemnosti, knihy a časopisy byly uloženy u MUDr. K. Kepřta a učitele Veselského v Nárámči.

Po válečných letech přichází rok 1918 – je konec války a budišovský odbor se schází již 31. října na členské schůzi. Jsou přivítáni ti členové, kteří se šťastně vrátili z fronty a chtějí se zapojit do práce v novém mladém státu – Československé republice. Prozatím se bude cvičit v hasičské budově, později je požádán nadučitel F. Honz o uvolnění jedné třídy ke cvičení. Pořádají se veřejné schůze – 3. listopadu 1918 na manifestační schůzi promluvil bratr Veselský na téma: Vznik a vývoj Československého státu. Jednou týdně se budou konat literární večírky, besedy, na kterých bude zdůrazňována věrnost všech k sokolským idejím, lásce k vlasti, ke vzájemné úctě, mravnosti a kázni.

Bratry Veselským a Chalupou byl podán návrh na založení ženského odboru Sokola. Do sokolské činnosti se nyní zapojují i ženy, které stejně vystupovaly v divadelních představeních. Na den 17. listopadu 1918 byla pozvána sestra Machalová z Třebíče, aby se účastnila založení odboru. Přihlásilo se 28 žen, ke kterým promluvila o sokolských myšlenkách ze stanoviska českých žen. Byl zvolen tento výbor:

předsedkyně – Marie Keprtová
místopředsedkyně – Anna Mašínová
jednatelka – Františka Manová
náčelnice – Boh. Veselská
pokladní – Růžena Michálková
členky výboru – Josefa Obrdlíková, Terezie Černá

Františka Manová 1931

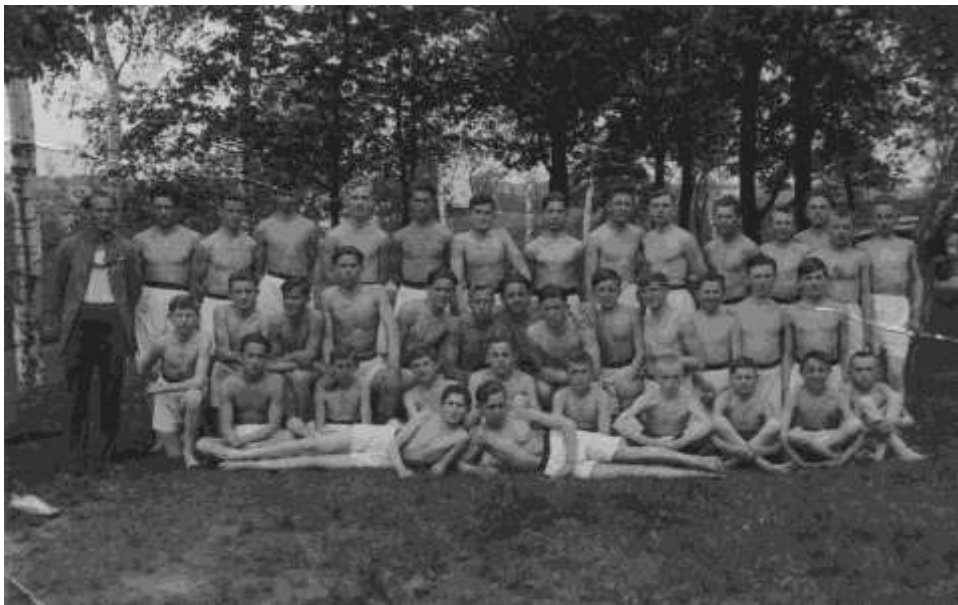

Olga Honzová 1932

Koncem listopadu se rozšířil počet žen na 32. Cvičení probíhalo ve třídě dvakrát týdně, cvičitelkou byla B. Veselská. Současně byla založena družstva dorostenců a dorostenek. Ženy se zapojovaly do všech akcí Sokola, nacvičovaly cvičení s obruční, scénky na besídkách, hrály v divadelních představeních. Oblíbená byla cvičení s kužely, které sestry zakoupily v Třebíči za 109 K (dar od M. Keprtové). V roce 1919 se staly členkami Sokola učitelka Olga Honzová a Anna Kašparová, která doprovázela na klavír besídky, cvičení a div. hry.

Také členská základna mužů se rozrůstala. Stav v roce 1920 je 122. Členem se stává učitel Karel Nováček, který v roce 1920 je v pořadí druhým starostou, jednatelkou Olga Honzová. Byl přijat učitel Mořic Schäfer, který se chopil taktovky, zakládá smyčcový kvartet, nacvičuje smíšený pěvecký sbor a divadelní hry. V prvních letech našeho samostatného státu byla sehrána tato divadelní představení: Maryša (Bří Mrštíkú), Černé jezero, Nerozluční přátelé, Její pastorkyňa, Na rodné hroudě, k výročí K. H. Borovského

byla nacvičena hra Mučedník brixenský, dále Kolébka od Aloise Jiráska, Za cizí hříchy, Z českých mlýnů, Svatoň a Milena. Divadelní hry nacvičovali učitelé J. Kratochvíl, Kousal, Veselský a Schäfer. V roce 1919 se stal členem učitel František Veselý, který byl zvolen náčelníkem, Václav Chalupa totiž v r. 1920 přesídlil na Slovensko. Náčelníci je zvolena Terezie Černá.

Dorostenci se svým cvičitelem Antonínem Dvořákem

Cvičení všech složek probíhá stále ve třídě školní budovy. Cvičenci mají k dispozici toto nářadí: hrazdu americkou, bradla (zakoupeno v Radotíně u fy Vindyš nákladem 3 085 K., kůň, 15 párů činek, 14 párů kuželů, tyče, koule a kopací míč (dar mladého Baratty). Cvičení ve třídě však nevyhovovalo, po každém cvičení se musela třída upravovat, umístit lavice a umýt podlahu. Výbor začal uvažovat o vlastní budově, o stavbě sokolovny.

Stavba sokolovny

V r. 1919 bylo zahájeno jednání o stavební místo. Zejména za rok (1920) probíhala jednání o osamostatnění a vznik jednoty Sokola. Byla poslána žádost župě do Třebíče o vyvlastnění pozemku o výměře 60 arů za pozemek zdejšího velkostatku. Po jednání s JUDr. Barattou a rolníkem Tůmou bylo vytypováno místo u silnice k Hodovu. Dne 10. dubna 1921 výbor znovu jedná s Františkem Tůmou, rolníkem č. p. 73, o výměře pole míru za míru, který s výměnou souhlasil. Byla dále poslána žádost do Třebíče, aby na Pozemkovém úřadě vše mateřská jednota vyřídila. Zástupci našeho odboru byli František Tesař a Jan David. Dlouho však nedocházelo k vyřízení výměny, byli posláni naši zástupci za Dr. Barattou, aby 5 měř na Záponě vyměnil za stavební místo. Nebylo však

hned pochopení jak u našich rolníků, tak i u velkostatku. Nakonec došlo k rozuzlení, bylo stanoveno místo u silnice k Hodovu a osamostatnění. Na mimořádné schůzi dne 26. prosince 1921 byli členové seznámeni s plánem na stavbu. Plány zhotovili dva stavitelé, p. Kučera z Vel. Meziříčí a Mikyska z Rudíkova. Byl přijat plán p. stavitele Mikysky.

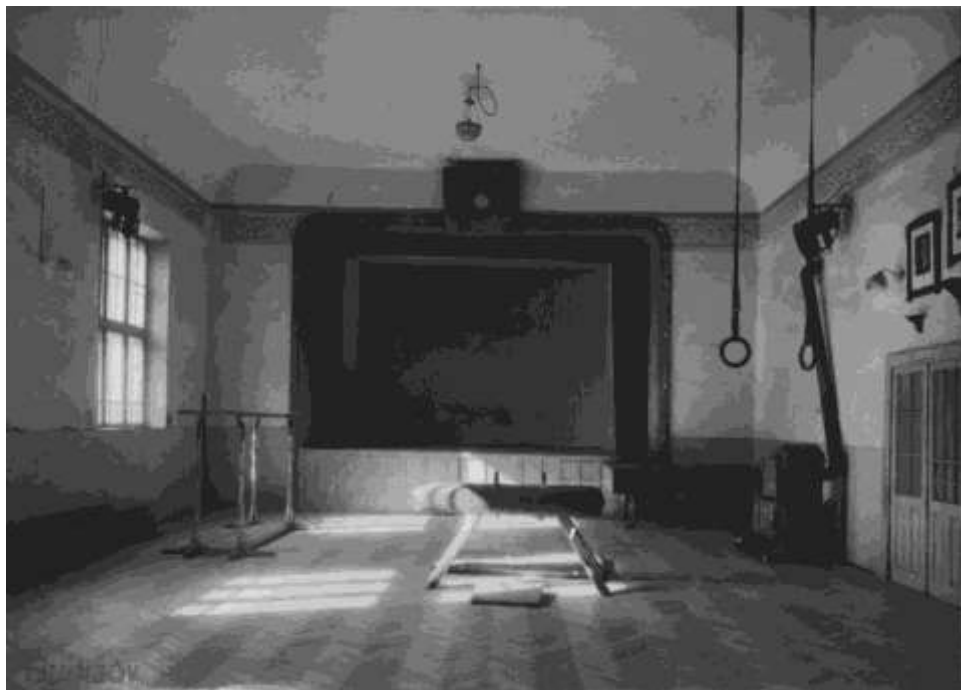
Sokolovna 1924

Členové hned přes celé zimní období lámali v okolí Budišova kámen, vše dobrovolně, bez odměny. Do jara bylo přivezeno 220 řůz kamene na tři zdi. Mezi rolníky se prováděla sbírka dřeva nejen v Budišově, ale i v sousedních obcích, zejména u statkářů ve Valdíkově a Kamenné.

Rok 1922 byl rokem práce na stavbě sokolovny. Bratři neúnavně, obětavě pracovali na stavbě, vše bez odměny. V té době pracuje tento výbor, který nejen vše obstarává, ale také přikládá ruce k dílu:

starosta – Karel Nováček
místostarosta – Josef Šlesinger
náčelník – Antonín Dvořák
místonáčelník – Antonín Hráček
náčelnice – Terezie Černá
jednatel – František Zejda
pokladník – Josef Černý
zapisovatel – Mořic Schäfer

Mezi nejobětavější členy patřili od vzniku Sokola Antonín Hráček a Václav Chalupa. Byli nejen cvičiteli dorostu, ale také sami vynikali ve cvičení na hrazdě a bradlech. Zastávali různé funkce, zapojovali se do všech prací. Ve dvacátých letech patří obdiv a uznání Antonínu Dvořákovi, výbornému cvičenci na hrazdě a bradlech a funkcionáři.

Sokolovna 1940

Stavba sokolovny po roce 1922 zdárně pokračovala, vyžádala si mnoho námahy a všichni se dočkali dne, kdy se mohli s pýchou dívat na dílo, které bude po mnoho roků sloužit pro pořádání zábav, divadel, koncertů, besídek a později i k filmovým představením – až do roku 1974. Dne 4. března 1974 došlo k požáru a ke zničení střechy a části sálu. Následoval prodej celého objektu, třebaže se mohlo započít s opravou. Myslím, že jsme se zachovali macešsky k našim předkům – asi by nám stěží odpustili.

Čerpala jsem ze zápisů výborových i členských schůzí, které se do r. 1922 zachovaly.

Miloslava Pospíšilová

Život na zámku

V mém vyprávění se vrátím téměř o celé století zpět. Psal se rok 1914, po sarajevském atentátu na následníka rakouského trůnu Ferdinanda d'Este vypukla první světová válka. Všichni muži povinní vojenskou službou narukovali do rakouské armády. Tak se stalo, že pan baron R. Baratta, majitel panství Budišov, zůstal bez komorníka. Na jeho místo nastoupili dva mladíci, Josef Voborný z Hodova a patnáctiletý František Vít z Kundelova, pozdější můj otec.

Nejdříve se museli naučit svým povinnostem, především dobrému chování a způsobu života šlechty. Také se učili německému jazyku, panstvo mluvilo německy a paní

baronka se nikdy česky nenaučila. Nebylo to pro venkovské mladíky vůbec snadné a zažili mnoho trapasů.

Jejich každodenní ranní povinností bylo vyvětrat užívané pokoje, vyčistit popelníky, natáhnout hodiny, rozsvěcovat lampy a svíce a vyčistit boty pana barona. Ty musely být dokonale čisté, jako nové. Pro ranní hygienu panstva nanosil teplou a studenou vodu a připravit stůl ke snídani.

Velmi náročná byla obsluha panstva při podávání oběda a večeře. Komorník musel znát všechny druhy porcelánového servisu, jaké druhy použít na ta která jídla. Manipulovat s těžkými stříbrnými přibory také nebylo jednoduché, klouzaly na plochých talířích a snadno padaly na zem. Komorník, při vši té manipulaci, se musel pohybovat tiše, nenápadně, aby jeho práce nerušila panstvo. Časem nabyli zručnosti tak dobré, že paní baronka byla spokojená a mladíky pochválila!

Pan baron vstával před 7. hodinou, oblékal se sám a se snídání čekal, až vstala i paní baronka. Před snídání přijal správce velkostatku, vyslechl jeho zprávy o průběhu polních i jiných prací a vydal pokyny a připomínky k nastalým problémům.

JUDr. Richard Baratta s manželkou a dětmi

Když přišla do jídelny paní baronka, komorník jí popřál dobrý den a políbil jí ruku. Tento obřad se opakoval i po večeři. Připravenou snídání servírovala paní baronka sama. Byl podáván čaj nebo káva, mléko, smetana, pečivo nebo chléb, máslo a zavařenina. Špičky rohlíků byly odříznuté – všeobecně se tvrdilo, že pekař při tvarování rohlíků sliní

prsty, aby se špičky nerozvíraly a dobře držely. Chléb a pečivo denně dodával do zámku pekařský mistr pan Michálek.

Panstvo obývalo celé jižní křídlo v 1. poschodí zámku s okny na zámecké nádvoří. Ze schodiště vedly hlavní dveře k obývaným místnostem, a to do knihovny, salonu, jídelny a ložnice. Dětské pokoje navazovaly na ložnici rodičů. O tři syny se staraly chůvy. Dokud děti byly malé, stravovaly se v dětském pokoji tak dlouho, až byly schopné dokonale ovládat stolničení s dospělými.

Obývané pokoje byly vytapetovány tapetami s různými vzory. Nejhezčí místností byl salon, ten měl tapety rudé se zlatým vzorem a v téže barvě byly napuštěny i parkety, které leštili komorníci. V této době ještě nebyla elektřina, svítilo se petrolejovými lampami a svícemi. Topilo se dřívím v krbových kamnech mnohdy i v létě. Každý týden přivezl pár volů fůru nařezaného dřeva z „bednárný“ pod lihovarem. V putně na zádech dřevo roznášel pan Macek z Mihoukovic do každé místnosti včetně kuchyně. V jiné putně zase nosil vodu ze studny u věže do nádrže v kuchyni a do prádelny. K jeho povinnostem také patřila péče o nádvoří, uhraboval písek po každém přjetí kočáru a odstraňoval veškeré nečistoty.

Služící na zámku

stojící zleva: Alois Kubíček, Hilada Jeřábková – kuchařská, Františka Palasová –
kuchařka, Šubrt – lokaj, Dohnal – kuchař, Otty – komorná, Franz – lokaj
sedící zleva: Marie Ondřejková (za svobodna Suchánková) – komorná, ??? a Bětka
z Vanče

V zámecké kuchyni vařila kuchařka Kadlina s několika pomocnicemi pro panstvo i služebnictvo. Hotová jídla se posílala z kuchyně ručním výtahem do poschodí. tam je odebíral komorník a nosil do jídelny. Stejným způsobem se vracelo použité nádobí do kuchyně k umytí.

Jídelniček sestavovala paní baronka vždy na den dopředu a konzultovala jej s kuchařkou. K obědu se podával pravidelně čistý masový vývar, někdy doplněn vaječnou sedlinou. Pak se servirovaly plátky dušeného hovězího masa a jako příloha bramborové pyré (brambory prolisované přes síto), různé saláty, moučník nebo ovoce. Často se podávala zvěřina – koroptve, zajáci a srnčí. Zvěřina, po honech řádně ošetřena, byla skladována ve sklepě zámecké sýpky, obložená bloky ledu a slámy. Takto konzervovaná vydržela až do května. V létě se připravovala mladá kuřata, krůty, husy; starší kusy snědlo služebnictvo.

Jan Robotka – kočí

Pravidelně v pátek se podávala ryba vařená v páře v cínové nádobě, postavena ve speciálním síti hřbetem vzhůru. Doba vaření činila pouhých 10 minut. Síto s rybou se podávalo na míse a stolovníci vidličkou odlupovali plátky masa. Ryba se polívala horkým máslem a byla velice chutná. Po obědě i večeri pil pan baron víno ze zámeckého sklepa a co nedopil, zůstalo komorníkům. V létě se podávala svačina v parku za zámeckou kašnou, kde byl připraven bílý zahradní stolek a židle.

Do zámku často jezdily návštěvy šlechty z Velkého Meziříčí a Náměště. Paní baronce velmi záleželo na dobrém pohoštění a perfektní obsluze. Měla radost, když ji přítomné dámy pochválily obratného komorníka.

Od jara do podzimu po obědě jezdil pan baron v kočáře po svém panství. Připravený kočár na nádvoří řídil velmi často můj otec. Někdy dostal příkaz, kam má jet, někdy však řekl pan baron

jediné slovo: „jed“⁴⁴. Kočár vyjel z nádvoří směrem k lihovaru a na křižovatce čekal na pokyn, kam má odbočit. Když žádný příkaz nedostal, jel k Rejdůvni. Na tamní křižovatce se dotkla baronova hůlka otcova levého nebo pravého ramene a podle tohoto znamení jel ke Kamenné, nebo do Holejů. Někdy s nimi jela i paní baronka nebo některý host. V zimě jezdilo panstvo na saních zabaleno v kožíšich.

Pan baron často jezdil vlakem do Brna nebo do Vídně, někdy jela i paní baronka. A stalo se, co se stát nikdy nemělo. Když panstvo odešlo na ranní vlak, uložil se sluha Voborný do barončiny teplé postele a přes protesty mého otce usnul. Naneštěstí vlak panstvu ujel a tak se vrátilo do zámku. Když paní baronka vešla do ložnice a uviděla ve své posteli spícího Voborného, omdlela. Když ji komorná vzkřísila, bylo zle. Voborný byl okamžitě propuštěn a ložnice se celý den gruntovala. Tak zůstal otec ve službě sám.

Tři synové Barattovi odešli do Brna studovat do německých škol. Na zimu se za nimi přestěhovali i rodiče. Měli pronajaté celé poschodí v činžovním domě na Bratislavské ulici. V Brně vedli společenský život, chodili do divadla, na koncerty a také přijímali návštěvy různých šlechtických rodů. V Brně měli jiné služebnictvo, otec však velmi často jezdil na výpomoc.

Z Budišova do Brna každý druhý pátek v měsíci jezdil povoz tažený koňmi s potravinami. V pátek v 17 hodin vyjel naložený vůz řízený panem Palasem z Mihoukovic přes Tasov na státní silnici a v sobotu v 7 hod. ráno byl na Bratislavské ulici. Někdy s ním jezdil otec a zůstal nějakou dobu v Brně. Stalo se, že pan Palas onemocněl a otec musel jet sám. A tak jednoho listopadového večera vyjel s naloženým povozem a zavěšenou lucernou na dlouhou cestu. Když přijel do domašovských lesů, skočili na vůz z lesa dva černí muži. Usadili se vzadu a tiše si povídali. Otec, tehdy šestnáctiletý, se vyděsil, měl strach o náklad, koně i sebe. V levé ruce svíral opratě a v pravé držel sekeru k obraně. Naštěstí se nic nestalo, asi po půl hodině chlapi seskočili a bez jediného slova zmizeli v lese. Byli to pravděpodobně uhlíři, kteří pálili dřevěné uhlí v domašovských lesích.

Na jaře se panstvo vrátilo do Budišova, synové přijeli až na prázdniny.

Čas ubíhal, v Evropě zuřila válka, v Rakousku i v českých zemích byl nedostatek potravin a žilo se špatně. I vojáci na frontách trpěli hladem. Rakouská šlechta finančně přispívala císaři na válečné výdaje. Také pan baron půjčil značnou finanční částku císaři na válku a protože Rakousko válku prohrálo, nikdy peníze nebyly vráceny a na statek byla uvalena hypotéka.

V březnu 1917 bylo otcí 18 let, a tak i on byl odveden na italskou frontu, kde bojoval až do kapitulace Rakouska v září 1918. Domů se vrátil až po vyhlášení Československé republiky a do zámecké služby už nevstoupil. Vystudoval lesnickou školu a stal se lesním hajným u obce Budišov a Studnice.

Co se dělo v té době na zámku? Synové se oženili, založili vlastní rodiny a obývali volné části zámku. Budišovské panství značně poznamenala pozemková reforma, několik dvorů a polností bylo rozděleno a statek tížila hypotéka z nikdy nevrácené císařské půjčky.

Ale to je již jiná historie a tímto dávám možnost žijícím pamětníkům pokračovat ve vyprávění jak se žilo na zámku v I. republice, za II. světové války a po ní v roce 1945.

Ze vzpomínek svého otce Františka Víta zpracovala

Věra Guthová

Putování do Lurd – závěrečná část

Stmívá se. Prostor před sv. jeskyní se plní příchozími. Všichni se modlí, v rukou drží svíce s modravými papírovými kornouty, na nichž jsou vytištěny kresby zjevení z Lurd, Bernardety a jeskyně. Obal svíce zabrání stékání vosku. Znovu zaznívá modlitba loretánská litanie. Francouzi zde často používají latinské texty, aby si rozuměli s cizími návštěvníky, ale jejich výslovnost není čistá, vyslovují po francouzsku.

Litanie dozněla, večer již plně nastoupil. Nahoře nad skalami se zablýskla světla lampiček naplněných olejem. Na straně opačné za řekou Gave se rozsvítily dva nové kláštery množství světél, na jednom z nich září velká hvězda, na druhém dominuje mariánský monogram. Nadešla očekávaná chvíle, lidé rozžijí světla a řadí se k večernímu průvodu. Kněz-misionář P. Fournou vede všechny duchovní po cestách vzhůru, vpravo od jeskyně. Za nimi se dal do pohybu průvod mužů i žen nesoucích hořící voskovice. U baziliky mohutní seskupení, přidávají se místní obyvatelé, poutníci z Francie a cizinci. Zpívají společně v němčině i franštině, všechny hlasy spojuje latinské „Ave, ave Maria!“ Posléze průvod směřuje od baziliky dolů mezi sady a skály. Široké cesty vysypané bílým pískem vedou ku hradu, pod ním vytvářejí kruh, v jehož středu je kamenná socha Ukřižovaného. Průvod obklopil před bazilikou seskupením ve tvaru M sochu P. Marie z Lurd. Nejdříve zaznívá lurdská píseň, následuje zpěv v němčině. Po rakouské hymně návštěvníci zazpívali v témže jazyce píseň „Bože, chválíme Tebe“. Dohořívají svíce u nohou P. Marie ve sv. jeskyni, věřící přispívají i zlatými mincemi na stavbu růžencového chrámu. (Lurdská píseň od P. J. Ganigneta se zde zvláště při průvodech zpívala stále, odtud se rozšířila do světa. Mezi překlady písně vyniká „Růženec přesvaté P. Marie Lurdské“ od kněze B. M. Kuldy, uveřejněný v 10. čís. „Květů Mariánských z r. 1886.)

P. Bezstarosti vykonal u sv. jeskyně svou pobožnost, uchýlil se stranou a pozoroval nevšední divadlo kultu mariánského. Za ním šumí horská řeka Gave a ukolébává jeho smysly. V myslí kněze vyvstávají obrazy – střípky dění z celého náročného dne, zaznívají odezvy vlasteneckých projevů. Kolem postupně uhasínají světla na budovách, skály se halí do temnoty a zeleň splývá s okolím. Jen dole pod sochou Panny Marie světélkuje ohnivý keř, ale i tam svíce dohořívají. P. Bezstarosti si vybavuje slova Hospodina: „Zuj obuv svou, neboť místo, na kterém stojíš, místo svaté jest.“ Také vzpomíná na své farníky. I oni dnes, v den Nanebevzetí P. Marie, slaví svůj největší církevní svátek podle hlavního zasvěcení budišovského chrámu. Tentokrát bez svého kněze. Je půlnoc. Návštěvníci se ukládají k spánku, ale ten po tolika dojmech přichází jen zvolna.

Den 16. srpen 1886 se probouzí do letní pohody. Není třeba spěchat, druhé české kázání se koná o 10. hodině dopolední, opět u sv. jeskyně. Dnes promluví P. Tomáš Bláha, kněz církevní arcidiecése olomoucké, toho času vychovatel princů Windischgrázů a z ochoty český kazatel u sv. Anny ve Vídni. Kázání P. Bláhy je uvedeno slovy kněze Achimelecha, jimiž provází předání meče Goliášova Davidovi. Meč pak pomohl Davidovi k četným a slavným vítězstvím. (1. kniha král. 21,9.)

Olomoucký kněz děkuje za milost, že smí v těchto místech hlásat chválu P. Marie, která svou nohou potřela hlavu hada pekelného. Od doby, kdy mocný Michael svrhl pyšné anděly, snaží se tito království boží na zemi zničit. Soud boží nad nehodnými anděly srovnává se soudem, který stihne i nás. Bůh nás ale neopouští, je to on, kdo stojí za zjevením P. Marie a jejím prostřednictvím skrze Bernardetu i nám podává mocnou

zbraň „Svatý růženec“. Papež Pius IX. spolu s nástupcem papežského stolce Lvem XIII. káže katolíkům modlit se sv. růženec a oba doufají, že pomocí této modlitby se lidské pokolení obrodí a nabude nové síly.

Po mši v budišovském chrámu o pouti k P. Marii Nanebevzaté 2001

Dále se P. Bláha zmiňuje o historickém významu tajemné modlitby sv. růžence, který v dějinách církve Kristovy potírá kacířství, ochraňuje křesťany před útokem nepřátel a je lékem proti zákeřným nemocem. Ďábel symbolizuje kazateli nepřátele církve, užívá ke svému zhoubnému tažení kacířství, oheň i meč a podřívá mravnost. Výrok „Není Boha“ vede k bourání chrámů, oltářů i trůnů, mizí křesťanská rodina. Tyto tři boje ďáblovy jsou zákazonosné a ve svém důsledku vedou k poklesu lidské osobnosti a důstojnosti. Tři sta let bojovali římsí císařové všemožnými prostředky proti učení Krista: násilím, šelmami, vyhnanstvím i smyslnou rozkoší, aby v zárodku křesťanství vymýtili. Krev mučednická měla zúrodnit vinici Páně. Církev je neustále v boji a ohni zkoušena. Ve 13. stol. vznikají kacířstva církvi nebezpečná. Albigenští upírali Kristu jeho božství, používali i meč a nikdo, ani vojsko je nemohlo zastavit. Až sv. Dominik, vyzván a poučen Bohorodičkou, chápe se sv. růžence, jde krajem a činí divy; tisíce lidí se navracejí do náruče své římsko-katolické církve. Během 14. století vyvstal nový nepřítel, nastala expanze Turků. Místo kříže se upevňuje na chrámy turecký půlměsíc, následují vraždy, otroctví, znásilňování..., pláč je nekonečný. Roku 1571 se všechny růžencové spolky

spojily ke společné modlitbě k Bohu. Muslimové byli poraženi, papež Pius V. připsal vítězství Královně sv. růžence a ustanovil nový církevní svátek.

Đábel má v člověku spojence. Je to smyslnost, v níž mají svůj počátek všechny hříchy člověka. Kdo dokáže své smysly dle zákona Pána ovládat a vede křesťanský život, dojde k nejskvělejšímu vítězství. Přemáhá totiž sama sebe. Shon po bohatství, dobrém bydle, tíhnutí k materialismu – taková smyslnost nás zaslepuje a vede k úsudku, že není Boha. Svátý růženec přináší chorému lidstvu ten pravý lék. Naším vítězstvím je víra, upevňujeme ji slovy modlitby „Věřím v Boha“. Výraz „Sláva Otci i Synu i Duchu svatému“ vypovídá o zjevném vyznání, že jedině Bohu chceme sloužit a jeho slávu a čest šířit. Modlitbou „Zdrávas, Královno“ se hlásíme ke vzoru Neposkvrněné Panny, k nekonečným zásluhám jejího života. Bolest Matky nad mučednickou smrtí Boha a Syna zmírňuje naše světská utrpení. Jen spolu s Marií skrze milost Ježíše Krista můžeme dospět ke stavu mysli, jenž bude odrazem dokonalosti Panny, Matky a Ochránkyně. Přivezte svým spolubratřím z této pouti sv. růženec a modlete se vzácnou modlitbu spolu s dětmi, zvláště pak v sobotu večer. Buďte ubezpečeni, že Panna Maria vám u trůnu svého Syna požehnání a milost vyprosí. Naplňujeme všichni Jeho vůli dobrými skutky a budeme tak šťastni pro čas i věčnost.

P. Bezstarostí vyslechl kázání olomouckého kněze P. Tom. Bláhy a setrval na svém místě v blízkosti sv. jeskyně. V 11 hodin dopoledne následuje slovinské kázání „O povinnostech rakousko-slovinského poutníka u Matky boží v Lurdech“. Kazatelna teď náleží P. Františku Kosarovi, sídelnímu kanovníkovi stoličného chrámu v Mariboru, který již před 10 lety kázal v Římě v rodné řeči. Slovinský kněz dělí svůj projev do tří kapitol. V první rozvíjí prostou myšlenku „Jsme poutníky“. Poutě jsou staré jako církev sama. Věřící počali navštěvovat místa, kde Kristus a sv. apoštolé svou krvavou smrtí zpečetili pravdu Kristovy nauky. Putuje se i na místa mnohých zjevení a zázraků, jedním z nich je jeskyně v Lurdech. Naši první povinností poutnickou je začít u sebe. Marie-Panna je mocná, je sídlem moudrosti, útočištěm hříšníků a uzdravuje nemocné. Bernardeta, která první pila ze zázračného pramene, se neuzdravila. Dívka našla přístřeší u milosrdných sester, její tělo velmi trpělo, byl to živý obraz ukřižovaného spasitele. P. Maria jí dala vyšší dobro nežli blaho tělesné: klášterní život, trpělivost i odevzdanost do vůle boží a úplné následování Krista v jeho utrpení. Bernardeta zemřela ve středu po Velikonocích r. 1879 s křížem na prsou, modlila se Zdrávas, svatá Maria, matko boží a prosila o milost šťastné smrti. Považovali ji za svěťici. Také P. Kosar si přišel vyprosít šťastnou hodinku smrti a poprosit Matku o tři zázraky:

1. zázrak pokání a pramen kajicnosti v srdci,
2. zázrak opravdového následování Krista,
3. zázrak vytrvalosti až do konce a blažené smrti v milosti a lásce boží.

Druhá kapitola začíná úvahou nad faktem, že „Slovanskými poutníky jsme“. Zastupujeme zde svou národnost, vydali jsme se na pouť jménem všech Slovinců. Svůj národ odporučujeme do ochrany Matky boží Lurdské. To, že existuje rozdíl jazyků, je trestem za pýchu jednojazyčného pokolení, které se při stavbě věže babylonské v hříšné pýše pozdvihlo proti Bohu. Kristus trpěl na kříži, kde v hebrejštině, latině a řečtině bylo napsáno „Ježíš Nazaretský, král židovský“. Před Kristem urazily všechny řeči Boha modloslužbou, po Kristu měly pak Boha opěvovat. Ve smyslu výzvy sv. Pavla byli záhy i Slované povoláni k pravému náboženství. Také slovinská země je skropena krví

mučedníků a mezi modlitbami svatých zde zní i zpěvy mariánské. Byl-li v jazyce Slovinců uražen boží Syn, nechť v lurdském zřídle je tato řeč očištěna a zasvěcena Panně Marii.

Poslední část projevu P. Kosara začíná slovy „Rakouskými poutníky jsme“. Návštěvníci z této země nyní klečí před P. Marií a ačkoliv mluví rozličnými jazyky, jsou spojeni vírou, nadějí a láskou. Kazatel popisuje rakouský prapor, který bude rozvinut v bazilice, všímá si jednotlivých vyobrazení a svatých. Slovinci jsou vedeni svým patronem sv. Josefem. Kněz vzpomíná na návštěvu císaře Frant. Josefa I. ve Slovinsku, kdy se panovník modlil za blaho celé země v mariborském chrámu. Dále si všímá hašteření mezi rakouskými národy a odsuzuje toto jednání jako nekřesťanské a nerakouské. P. Kosar prosí Marii, aby pomoci víry, na které Kristus založil svou církev, tuto ránu rakouského státu uzdravila a vyhojila, nazývá Bohorodičku Archou úmluvy a žádá ji o dary v ní obsažené, o dar pokoje a smířlivosti. Čtvrtá modlitba kněze z Mariboru patří všem jazykům rakouským, které očištěny v Mariině divotvorném zřídle mají sloužit společné Matce. Pátá modlitba vyprošuje požehnání pro celé Rakousko a žádá ochranu pro tuto zemi. Závěr slovinského kázání připodobňuje ke třem dílům sv. růžence, kněz vykonal trojí modlitbu v Lurdech: jednu soukromou, druhou za Slovinsko, třetí za Rakousko. Kazatel na závěr pronáší slib za země slovanské, Slovinsko i Rakousko: „...všichni národové a všechny řeči Rakouska vyznávají dnes a vyznávají budou provždy: „...že Ježíš Kristus jest ve slávě Boha Otce, pravý Syn boží a Ty, neposkvrněná Panno, že jsi nejsvětější Matkou Jeho“.

Odpoledne dne 16. srpna 1886 po slavném zvednutí praporu rakouských poutníků do klenby baziliky v Lurdech následuje kázání v jazyce německém. Bylo svěřeno Slovinci Dr. Ivanu Križaniči, kanovníku a spisovateli z Mariboru. Kněz velebí den, kdy Rakušané stanuli na místě zjevení P. Marie Lurdské a za všechny národy své země jí kladou k nohám prapor, světuje se posluchačům se svými niternými pocity. Dr. Križanič jmenuje všechny milosti, kterých se mu v životě dostalo. Po svatém Křtu a prvním svatém přijímání byl povolán za služebníka božího a posvěcen biskupem. Čtvrtou milost pak obdržel, když poprvé přinášel nejsv. nekrvavou oběť Nov. Zákona. Za poslední pátou z těchto milostí považuje tu skutečnost, že mu bylo umožněno hlásat chválu P. Marie na samém místě zázračného zjevení. Jeho srdce se zmocňuje blažený pocit a této poslední milosti se nic na světě nevyrovná. Obyvatelé Curychu nectí P. Marii, zvony ve městě nesvolávají na mši. Tito křesťané, ač Maria je i jejich matkou, nepoznali její mateřské srdce.

Mariborský kanovník vysvětluje význam zjevení Neposkvrněné P. Marie v Lurdech na základě jiných biblických událostí. K objasnění používá rozmluvy Ježíšovy s jeho učedníky a proměnění Páně, které popisuje evangelista Matouš, tehdy apoštolové na vlastní oči spatřili nebeskou slávu Vykupitele. Kněží přijali s radostí prohlášení papeže Pia IX. „o neposkvrněném Početí Panny Marie“ ze dne 8. prosince 1854. O 4 roky později dochází k lurdskému zázraku, kterým byl potvrzen papežův článek. Obdobně jako byl odměněn Petr za vyznání víry a Kristem přirovnán ke skále, na níž bude vzdělána církev, tak i Bernardeta, která uvěřila v Neposkvrněné Početí, byla oblažena nikoli na tomto světě, nýbrž na onom.

Poslední část kázání je věnována víře, neboť „víra bez dobrých skutků jest mrtvá“ (Jak. II., 26.) Máme-li se radovati z neposkvrněného Početí P. Marie, musíme se snažit

zbavit následků hříchu prvopočátečního. P. Křižanič spolu s Matoušem praví „Ne ti, co volají: Maria, Maria, Ty neposkvrněná!“ vejdou do království nebeského, ponechají-li skvrny na své duši. I my, nežli dojdou hodiny našeho života, dbejme, aby ukazovaly dobře. Závěrem prosí kazatel Marii o podporu v naší vytrvalosti a především pak o šťastnou hodinku smrti, největší ze všem milostí. Vyzývá Matku, aby nám přišla v naší poslední chvíli na pomoc a ukázala nám plod života svého – Ježíše.

Tímto kázáním vrcholila rakouská pouť do Lurd, přiblížila se chvíle návratu. Vůdce pouti Dr. Hermann Zschokke vydal ihned po příjezdu do Vídně zevrubný a fotografiemi doplněný popis pouti v jazyce německém. Dílo bylo od listopadu r. 1886 rozesíláno účastníkům pouti ve dvojnásobném vyhotovení. To lépe vypravené za 3 zl. a 20 kr., prosté za 70 krejcarů. Autor se nikdy nedotkl vystoupení moravských kněží, přijal i německý překlad 1. českého kázání od P. Bezstarosti, ale jeho francouzskou promluvu neuveřejnil. Konalť ji přece jen Čech.

Také Beneš Method Kulda, kanovník Vyšehradský, sběratel moravských pohádek a spisovatel, vydává v Třeboni 23. srpna 1886 báseň na uvítanou všem spoluúčastníkům památné pouti lurdské s názvem „Ave! Ave Maria!“ (B. M. Kulda, nar. v Ivančicích na Moravě 1820 – 1903). Toto dílo o 7 slokách věnuje autor také A. M. Kafkovi, kanovníku na staroslavěnském Vyšehradě pražském. Předposlední sloka této básně sděluje:

*„Osvěžili jsme tam v sobě svatou víru,
přinesli jsme vlasti ratolesti míru.
Česká zbožná píseň, České slovo Boží
vyprosilo nám tam nejvácnější zboží:
katolickou vědu, ctnosti dědův Českých,
blaho v zemské vlasti, v stánech nebeských.“*

Slovanské projevy z lurdské pouti se nevyhnuly kritice, především ze strany vídeňských a německých spolupoutníků. Jak již bylo řečeno, Dr. Zschokke se ve svém hlavním díle kriticky nevyjádřil, ale v doprovodné publikaci „Sendbote des Hl. Joseph z redakce Dr. Jos. Deckerta, faráře ve Weinhause u Vídně, je na str. 59 uveřejněna i kritika českých projevů v Lurdech.

Nejdříve je P. K. Bezstarosti pochválen za dokonalost formy kázání v české řeči a také za řečnický přednes a důstojné vystoupení:

„Vormittags nach dem deutschen Gottesdienst hatte, wie ich mir sagen liess, Pfarrer K. Bezstarosty von Budischau in Mähren bei der Grotte eine Predigt in böhmischer Sprache gehalten, die mir von Kennern als formvollendet geschildert wurde, die, mit einem ausgiebigen, wohlklingenden Organe und mit würdiger Action vorgetragen, das Beste gewesen sein soll, was in oratorischer Beziehung den Pilgern geboten wurde...“ Pak následují slova kritiky. Posluchačstvo prý nebylo velké, Poláci a Slovinci mu nerozuměli, Němci a Francouzi ještě méně. „My Rakušané i v cizině bez nutné potřeby musíme ukazovat vnitřní rozervanost. Scházelo jen, aby těch 27 Uhrů, 17 Poláků, 15 Krajinců své služby boží ještě žádalo, svá kázání a své písně bylo zpívalo, a přec měli k tomu totéž právo, jako ti páni Češi, to by býval pěkný zmatek! Překrásný obraz rodiny rakouských národů!“ J. Deckert se pak ještě zabývá důvody, proč komitét takové vyloučení Čechů připustil: „Já se však domnívám, že ubozí, přetížení páni z komitétu beztoho své důvody proti tomu uvedli, avšak u těch pro svou národnost tak velice zaujatých pánů z Čech a Moravy proraziti nemohli.“

Roztrpčený P. Bezstarosti se brání, publikuje články v různých novinách. Posluchačstva o mariánském svátku bylo mnoho, někteří dokonce za kazateli přicházeli, aby se pochlubili, že jejich projevům rozuměli. Po promluvě budišovského faráře v řeči francouzské mnozí z kněží k němu radostně přistupovali a obdarovali ho obrázky. „My se nevyučovali nikde ze všeobecných služeb božích. Všude jsme byli jedno a svým zpěvem podporovali pobožnosti kdekoli, byť se i německy zpívalo. Konečně za to, že jsme se naučili německy, máme být zbaveni práva, abychom snad právě proto neměli svým mateřským jazykem se projevit v cizině? Tomu ovšem rozumí jen vlastenecké srdce, nikoli srdce odpůrce jména českého.“

P. Bezstarosti cítí potřebu informovat českou a moravskou veřejnost o pouti do Lurd v jazyce, kterému lidé rozumějí. Pořizuje překlady německých kázání, překládá i ze slovinštiny. Na kázání P. Fr. Kosara z Mariboru chce ukázat, jak jsou si slovan. jazyky blízké, a národy si rozumí i bez tlumočnicka. Proto v publikaci „Kytka z lúrdských skal“, kterou r. 1887 vydává nákladem vlastním v tiskárně J. F. Šaska ve Velkém Meziříčí, přináší vedle několika kázání i vystoupení P. Kosara ve slovinštině. Je uveřejněno zvláštním způsobem. Českému překladu na levé straně odpovídá slovinštině kázání vytištěné po jednotlivých stránkách vpravo. P. Bezstarosti se postaral také o to, aby obě česká kázání v Paray-le-Monial konaná byla uveřejněna ve „Škole bož. Srdce Páně“ (č. 2 a 3, 1887).

„Neposkvrněné početí z Escorialu“ 1656–60 (Prado, Madrid)
 Španělský malíř Bartolome Murillo (1617–1682), jeho dílo ovlivnilo evropské umění.

Svou „Kytku“ pokládá autor nejdříve k nohám Matky Boží z Lurd, aby přijala náš jazyk a ochraňovala náš národ, dále ji věnuje příznivcům pouti, brněnskému biskupu F. Saleskému, P. F. Florianovi z Tasova a klade ji na hrob náhle zemřelého P. Met. Jelínka, slavného rodáka z Pyšela, horlivého propagátora uctění mariánského a původce českého programu v Lurdech. P. Bezstarosti vyslovil přání, aby jeho „Kytka“ ožila i v čase budoucím, obdobně jako rozkvetla růže jerišská. Neuvadla, neuschla a neupadla v zapomenutí! V tomto periodiku se rozvila novým květem. To jen běh dějin na čas pozapomněl, že mezi širiteli a uchovateli naší mateřštiny, kteří v daleké cizině prezentovali náš národ s jeho hluboce vkořeněným křesťanstvím i kulturou, bylo mnoho příslušníků kněžského stavu. Mezi jinými knězi z Moravy stáli tehdy v čele snah, které ve svém důsledku vedly o tři desetiletí později k osamostatnění našich národů a vzniku Československa. Patřil k nim i farář Karel Bezstarosti z Budišova.

sch

Sen o zelené louce

Víš, ty mé malé, strakaté telátko, budu ti dnes povídat o tom, jaký býval svět za starých časů. Vyprávěla mi o něm moje maminka i babička a teď jsi na řadě ty, aby ses o tom dozvědělo. Tak poslouchej:

„Kdysi totiž býval život nás krav velice pěkný a měly jsme se dobře. Lidé na nás byli hodní, starali se o nás, měli nás rádi a denně nás vodili na zelené louky, kde jsme se volně procházely na vzduchu a slunci. Někdy nás pásávaly i děti. To bývalo veselé, protože děti si na pastvě všelijak hrály, honily se a na podzim dělávaly ohničky a opékaly brambory. My jsme je při tom jejich skotačení rády pozorovaly. Cestou z pastvy domů nás napojily v potoce nebo nám doma nalily do džberu vody.

Ve chlévě nás čekala podestýlka ze slámy, a tak se nám dobře spalo a odpočívalo a dávaly jsme dobré mléko. Nebylo ho sice tolik, kolik lidé od nás požadují dnes, ale bylo zdravé a chutné, kterého se děti i dospělí rádi napili. Jak by ne, vždyť jsme na louce a pastvisku u lesa spásaly dobrou trávu, plnou květů a všelijakých bylinek, takže to mléko zrovna vonělo svěžestí.

V zimě, pravda, jsme dostávaly seno, ale to je vlastně usušená tráva a někdy také jetel, a tak nám ta zimní strava také chutnala. Když byla někdy špatná úroda, dával nám hospodář v zimě brambory, nadrobno pořezanou slámu, spařenou výpalky z lihovaru, řepu a pítí s otrubami. Nechutnalo to samozřejmě tak, jako ta letní tráva na louce, ale byla to dobrá strava, a tak i to naše mléko bylo i v zimních měsících chutné a šlo lidem k duhu.

Jenže dnes, mé malé telátko, až lituji, že jsem tě přivedla na svět. Lidé už mléko nepijí, prohlašují, že není zdravé. Bodejť by bylo! Copak z toho, co nám dávají do žlabu, může vůbec být dobré mléko? To, čím nás krmí, je hrozná a odporná a sežereme to jen z naprostého hladu. Lidé z nás udělali vězně, vždyť která z nás se už dostane na louku a vidí slunce? A masožravce. Fuj! Dalo by se říci, že z nás udělali krávojedy. Míchají nám do žrádla jakousi moučku, semletou z masa našich zemřelých rodičů a sourozenců. A my se nemůžeme bránit. Jedinou naší obranou je, že zahyneme na nemoc získanou z této nepřírodní stravy. To pak strašně trpíme nežli zemřeme. A při té kruté bolesti myslíme na pomstu. Doufáme, že ta nemoc postihne i lidi a bude je sužovat tak dlouho, než přijdou k rozumu a nedovolí už, aby se s námi tak zle zacházelo. Chceme jít na louky, chceme se pást a chceme seno! Pročpak si lidé nesemelou své mrtvé a neživí se jimi, když něco tak zrůdného požadují po nás? Ať jsou také lidojedy!“

Ale ty jsi, moje milé, už usnulo. Alespoň jsi neslyšelo ty zlé věci, o kterých jsem se rozpovídala. A tak sni pěkný sen o zelené louce, o slunci a ptačím zpěvu v lese a o hodnějších hospodářích, než jsou ti dnešní.

Sidonia

Vánoce na Sahaře

Vyprávím to na Štědrý večer již od roku 1983. Není to žádné komické povídání o hořícím stromečku, o dokonale ukrytých a včas nenalezených vánočních dárkách, ani o mrštném kapříkovi, kterého, k obrovské radosti zbytku rodiny, pronásleduje po celém bytě rozzuřený otec.

Je to vyprávění o tom, jak hluboce je v nás zakódováno mystérium Štědrého dne a jak rozdílně vnímáme tento večer, jsme-li daleko od rodiny.

V těch letech jsem pracoval jako expert v severní Africe a na Vánoce jsme se dvěma kolegy jeli na Saharu. Nekonečné prostory pouště jsou během dne i v zimním období ozářeny sluncem, nebe je bez mraků, ale stále fouká ostrý, studený vítr a v noci jsou i pěkně štiplavé mrazíky.

Na Štědrý den jsme se ubytovali ve skromném hotýlku v jedné vesnici v oáze s datlovými palmami, do které se nemilosrdně zakusovaly písečné duny. Přesto, že jsme byli zkušení a „citově odolní“ muži, zvyklí pracovat i žít daleko od našich rodin, bylo nám ten večer smutno. Vyšli jsme do mrazivé noci a na okraji oázy jsme narazili na dva pastevce velbloudů, kteří si na ohýnku ze suchého velbloudího trusu vařili čaj. Hlavy měli celé zavínuté do dlouhé modré šály, byly jim vidět jen tmavé, přátelské oči. Ve tmě, kam už světlo z ohně nedosáhlo, bylo slyšet zvuky velbloudího stáda.

Pokynuli nám, pozvali nás k ohni a do starých, otlučených hrnečků nám nalili vřelý a přeslazený čaj ze směsi opojných pouštních bylinek. Nabídli nám šřavnaté, sladké datle. O tom, jak je dnešní večer pro nás významný, neměli ani potuchy, tam se Vánoce neslaví.

Pět mužů mlčky sedělo u ohně pod oblohou plnou jiskřících hvězd. Neznali jsme je, nemohli jsme se s nimi ani pořádně domluvit, ale silně jsme vnímali jejich přátelská gesta i pohledy. Nabídli jsme jim cigarety. Tuaregové se očima usmáli a zase mlčky hleděli do ohně a naslouchali, stejně jako my, tajuplným zvukům vesmíru, pouště i jejich stáda.

Dívali jsme se na srpek měsíce, který v těch končinách není ve tvaru C ani D, jak ho známe od nás, ale pluje po obloze jako lodička, jako obrovský žlutý banán. To byl ten bod na obloze, který mohli vidět i naši blízcí u nás doma a to nás jakoby spojovalo, kromě sentimentálních vzpomínek.

Náročný pobyt v Africe jsem, díky Bohu a všem dobrým africkým duchům, zdravotně přežil. Možná, že onu v poušti zapomenutou oázu dosud nepohltily tekuté pouštní písky a že i teď, stejně jako před mnoha roky, tam u malého ohýnku budou na Štědrý večer pastevci mlčky pít svůj opojný, horký čaj a o teplé, otlučené hrnečky si budou hřát své

mrznoucí ruce. A možná si i vzpomenou na ty tři prokřehlé bílé muže, kterým kdysi dávno, jeden večer, nahrazovali neopakovatelné teplo štědrovečerního domova.

Tak takto nějak to na Štědrý večer vyprávím svým dnes již dospělým dětem. Přiznám se, že když byli ještě malí, rozvíjel jsem svoji fantazii a kořenil tento příběh hrůznými podrobnostmi. Třeba o svítících očích lvů, kteří okolo nás kroužili a hladově řvali – napodobení jejich řvaní bylo zlatým hřebem mého vystoupení – než zjistili, že na Sahaře již dávno lvi nežijí.

Ale smutek z tehdejšího osamoceního večera, té mystické a jediné noci v roce, však v příběhu i po dlouhých létech zůstává...

(Vybráno z knižky Rostislava Tesaře nazvané „, Strípky ze života“, kterou daroval budišovské knihovně)

Z PŘÍRODY

Čím přikrmovat ptáky v zimě

Koncem léta odlétá většina našich tažných druhů ptáků do míst, kde je tepleji a dostatek potravy. U nás zůstávají jen druhy stálé, kterým v zimě nastává období strádání. Tito milí opeřenci, bez jejichž zpěvu a přítomnosti si nedovedeme svět kolem nás ani představit, potřebují zejména za silných mrazů a velkého množství sněhu naši pomoc.

Ptáčky přikrmujeme pouze kvalitní potravou. Rozhodně jim nedáváme kuchyňské zbytky. Do krmítek zásadně nepatří plesnivé, mokré, kořeněné, slané nebo kynuté potraviny jako je chleba, ani těstoviny, uzeniny nebo přepálené tuky. Mohly by způsobit zažívací potíže a dokonce úhyn těch, kterým chceme pomoci.

Krmítka mohou být z různých materiálů i různé velikosti tak, aby se k potravě dostaly i větší ptačí druhy jako kosi nebo strakapoudi. Dobré je krmítko před sněhem a deštěm opatřit větší stříškou. Umístíme je na vhodné místo aspoň 1,5 m nad zem a 3–4 m od keřů a stromů, aby se na ně nemohly dostat toulavé kočky, které místa se zvýšeným výskytem ptáků rády navštěvují. Za tuhé zimy a náledí se ptáci nemohou dostat k potravě a naši pomoc opravdu potřebují.

Čím můžeme ptáčky krmit?

Sýkory, brhlíky, šoupálky, mlynaříky, střízlíky, králíčky i datlovité ptáky – nejlépe syrovým lojem a tučnými semínky, nebo rozpuštěný lůj, případně pokrmový tuk (např. Lukana) smícháme s olejnatými semeny máku, semence, slunečnice, lnu, jádru jablečnými, hruškovými, drcenými ořechy, strouhankou. Touto směsí naplníme květináč nebo plastový kelímek, dnem provlečeme drát a jako zvoneček zavěsíme.

Pěnkavám, strnadům, zvonkům, vrběcům a jiným zrnožravým ptákům můžeme zhotovit tzv. stříškový zásyp. Dřevěnou stříšku (asi 1×1m) umístíme na kůly, přední vysoké asi 60–80 cm a zadní 20 cm, nebo se stříška vzadu opírá přímo o zem. Sypeme sem např. tzv. zadinu, tj. semena plevelů a trav, která zůstávají po vymlácení obilí a další jiná chemicky neošetřená semena, pšenici, oves, vločky, půlená jádra tykve, okurek, semena bodláků, lopuchu, pastuší tobolky, jitrocele.

Kosi, dlaskové, hýli, kvíčaly, a další, jako zimní hosté brkoslavi, rádi hodují na plodech a bobulích, např. jeřabin, ptačího zobu, kaliny, černého bezu, hlohu, rakytíku, svídy, trnky, šípku, ale i na ovoci, třeba hruškách a jablkách.

Rackům a havranovitým ptákům můžeme nabídnout odřezky z masa a ryb.

Ptáčky přikrmujeme od začátku listopadu do března. Za kruté zimy dávky nabízené potraviny zvyšujeme.

Čím pestřejší potravu nabídneme, tím více druhů bude naše krmítka navštěvovat.

Štěbetající ptáčci na krmítka zpestří zimní zahradu i šed' městských balkonů. Připraví nám i našim dětem řadu pěkných zážitků.

Podle materiálů České společnosti ornitologické a Moravské ornitologické stanice v Přerově připravila

Milada Janoušková

Krmítko nejen pro sýkorky

Vždy na začátku zimy jsem se pokoušel udělat krmítka pro ptáky. S větším či menším úspěchem jsem nakonec nějaké dal dohromady. Jedno však měla všechna krmítka společné, nepřilétali do nich ptáci, což je byla okolnost dosti závažná.

Vloni jsme dostali krmítka již hotová. Krmítka, to bylo dosti silné tvrzení pro něco, co na první pohled připomínalo umělohmotnou láhev. O to větší překvapení bylo, když si ptáci (především sýkorky, ale i zvonek zahradní) zavěšené krmítka-láhev během krátké doby našli a začali je pravidelně navštěvovat. Zjara, když jsme krmítka ze stromu sundali, ptáci do toho místa ještě dlouho přilétali. Vzhledem k tomu, že zhotovení krmítka není náročné (nápad pochází z televizního pořadu Receptář) a jako výrobní materiál slouží odpadní PET láhve, kterých je bohužel všude nadbytek, pokusil bych se vám krmítka představit a doporučit.

Na celé krmítka jsou potřeba dvě plastové láhve a drát na závěsné oko. Hlavní část tvoří PET láhev od přírodní minerální vody Mattoni. U ní uřízneme hrdlo těsně pod závitem. U dna provrtáme proti sobě dva otvory pro závěsné oko z drátu.

Druhá část krmítka je z platové lahve od granulovaného čaje, u níž vyřízneme proti sobě dva otvory o průměru asi 4 cm těsně nad závitem a uřízneme dno. Víčko, které je součástí lahve, použijeme. Uprostřed něj vyvrtáme malý otvor o průměru asi 5 mm, který bude zabezpečovat odtok vody při dešti. Místo lahve od granulovaného čaje lze použít plastovou láhev od mléka nebo octa. V tomto případě se láhev rozřízne asi v polovině a použijeme tu část, kde je dno. Ve dně provrtáme malý otvor na odtok vody. Na bocích proti sobě vyřízneme dva otvory, asi 3 cm ode dna a o průměru 4 cm. Všechny míry jsou jen orientační.

Třetí částí je závěsné oko, které je z drátu.

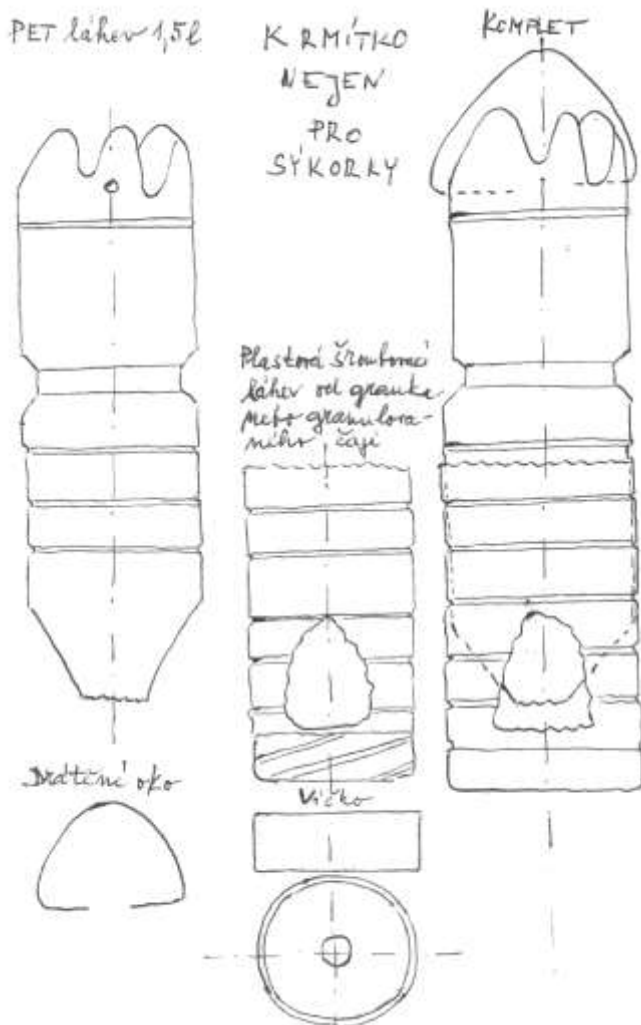
Sestavení krmítka z těchto dílů je velmi jednoduché. Nasunete obě seříznuté lahve do sebe tak, aby hrdlo lahve od Mattoni sahalo až ke spodní části vyříznutých otvorů v lahvi od čaje. Horní část (láhev od Mattoni) slouží jako zásobník, spodní část jako vlastní krmítka. Uvolněná semínka ze zásobníku postupně vypadávají na víčko, odkud si je ptáci berou vyříznutými otvory. Nakonec prostrčíme drát do otvorů pro závěsné oko.

Pokud se (ať už z jakýchkoliv důvodů) nepovede vše napoprvé, nic se neděje. Můžete si to zkusit znovu.

Samotné plnění je snadné. Sundáte láhev od granulovaného čaje a nasypete asi do třetiny zásobníku – láhve Mattoni – krmení. Nejlépe se osvědčilo slunečnicové semeno, které se dá koupit v prodejnách zeleniny. Znovu nasadíte spodní část a komplet otočíte víčkem dolů. Přes závěsné oko přivážete krmítko na větev stromu.

Odměnou za tu trochu námahy vám bude pohled na krmící se barevné společenstvo. Můžete pozorovat ptáky, kteří se zachytí nožkami o kraje krmítka, vezmou semínko slunečnice do zobáčku a opodál na větvi je rozlousknou a vyberou olejnatou dobrotu.

Karel Pavlíček

Přehled srážek v měsících září a říjnu 2001:

září	85,6 mm
říjen	20,0 mm

SPOLEČENSKÁ RUBRIKA

Soustředěnost a noblesa

K 70. narozeninám budišovského rodáka doc. PhDr. Karla Palase, CSc.

Dne 24. srpna 1931 se v Budišově-Mihoukovicích narodil docent Filozofické fakulty Masarykovy univerzity v Brně Karel Palas. Po absolvování velkomeziříčského gymnázia vystudoval v letech 1950–1955 na Filozofické fakultě v Brně bohemistiku a rusistiku. Jeho učitelé byli mj. literární vědci Antonín Grund a Josef Hrabák. Hodnost kandidáta filologických věd získal roku 1960 disertací Konvergentní a divergentní tendence v české literatuře 17. a 18. století, habilitoval se roku 1965 spisem K problematice krajové pololidové literatury 18. století (tiskem 1970), na jehož základě byl o rok později jmenován docentem. Na Filozofické fakultě působil od roku 1953 postupně jako asistent, vědecký aspirant, odborný asistent a docent. Známé je jeho dlouholeté působení v Literárněvědné společnosti a v redakci Spisů Filozofické fakulty brněnské univerzity.

Ve vědecké práci se soustředil nejprve na jazyk krásného písemnictví, později přešel k baroku, pololidové literatuře a literatuře národního obrození: zejména se zaměřil na studium vztahu mezi literární a pololidovou tvorbou a na tvorbu regionální. Podstatnou část jeho díla tvoří ediční činnost (L. Blatný, K. Klostermann, J. Mahen, G. Preissová, R. Těsnohlídek, výbor próz Mámivá noc, Básnické překlady Hanuše Jelínka – spolu s V. Válkem). Jubilant publikoval v literárněvědných sbornících brněnské Filozofické fakulty a příležitostných sbornících (mj. festschrift F. Wollmana, 1958, sb. Teorie verše II, 1968, aj.).

V jednom rozhovoru s autorem těchto řádků – a je to už hodně dávno – řekl, že základní charakteristikou naší doby je strach a úzkost. To se bohužel ani za ta dlouhá léta příliš nezměnilo. V dobré paměti je to, že se doc. Palas ujímal odpovědných postů vždy jen v kritických dobách a v nouzi nejvyšší – a byl to přirozený výraz obecné důvěry, neboť právě tehdy bylo třeba, aby u kormidla byly osobnosti uvážlivé a lidské. Tak tomu bylo na počátku 70. let minulého století, ale také roku 1989.

Ivo Pospíšil

Přetiskujeme článek regionálního týdeníku CESTA VYSOČINY, který vychází již 41 let v Havlíčkově Brodě.

V jeho rubrice Osobnosti regionu byl v srpnu tohoto roku otištěn článek k významnému jubileu ing. Stanislava Horkého, rodáka z našeho mikroregionu Horácko, který trvale žil také v Budišově a který se do Budišova a rodného Hodova rád pravidelně vrací.

Článek pedagogů SPŠS přetiskujeme v nezměněné podobě.

Ing. Stanislav Horký

Dne 8. září se dožívá významného životního jubilea 80 let bývalý ředitel Střední průmyslové školy stavební v Havlíčkově Brodě Ing. Stanislav Horký.

Rodák z moravské vesnice Hodova na Třebíčsku studoval na reálce v Brně. V té době byl také vedoucím skautského oddílu. V roce 1939 začal studovat na Fakultě inženýrského stavitelství na Vysokém učení technickém v Brně. Po násilném uzavření vysokých škol nacisty pracoval jako stavební dělník na Vsetínsku. Potom absolvoval dvouletý abiturientský kurz stavební průmyslovky. Dva roky byl pracovně nasazen v Rakousku. V roce 1948 vysokoškolské studium dokončil a pracoval u Československých stavebních závodů ve Velkém Meziříčí a později na jejich podnikovém ředitelství v Havlíčkově Brodě.

Od roku 1954 začal učit na brodské stavební průmyslovce. V roce 1959 byl jmenován zástupcem ředitele, v roce 1967, po odchodu Jaroslava Petelíka do důchodu, jejím ředitelem. Zasloužil se zejména o stavební rozvoj školy a její modernizaci. Psal o tom v jubilejním almanachu školy z roku 1999. Za působení Ing. Stanislava Horkého ve funkci ředitele probíhal stavební rozvoj školy ve třech etapách, budova školy byla značně rozšířena o dvě přístavby a tělocvičnu. Postupně byly vybudovány odborné učebny, výsovy, laboratoře a zkušebny stavebních hmot.

Ing. Stanislav Horký se spolu s kolektivem svých spolupracovníků zasloužil o to, že škole byl propůjčen v roce 1980 název SPŠS akademika Stanislava Bechyně. Ing. Stanislav Horký vyučoval odborné předměty – inženýrské stavby, geodézii a beton.

Pro své povahové vlastnosti byl mezi svými kolegy i studenty oblíbený. Ani v důchodu neztratil kontakt se školou a těšil se z jejich úspěchů. Přejeme našemu jubilantovi do dalších let vše dobré, hlavně pevné zdraví.

50 let budišovských varhan

Na Štědrý den roku 1951 byly poprvé rozezněny nové varhany v budišovském kostele Nanebevzetí Panny Marie a sv. Gotharda. Jsou tedy již půl století staré a budou potřebovat větší opravu. Sběrka na tuto opravu se připravuje a bude zahájena při příležitosti jejich výročí. K tomuto svátku připravujeme větší článek do zpravodaje č. 1/2002.

Redakce Budišovského zpravodaje přeje svým čtenářům pokojné prožití vánočních svátků a požehnaný nový rok 2002.

OPRAVY

Str. 13: u fotografií má být: Vlevo nahoře: Karel Černý a Ladislav Pét'a a Vpravo nahoře: Čestná stráž u pomníku padlých

Str. 24: V článku o skupině Švitorce bylo špatně uvedeno křestní jméno pana Kafaňka. Má být: František Kafoněk

V článku Putování do Lurd II

Str. 22: Toto sváteční odpoledne náleželo poutníkům... má být Čechoslovanům, místo Čechoslovákům.

Str. 23: má být benediktýnky místo Beneditkýnky

V příloze: Legionáři –Kdo to byl?

Str. VI: V příspěvku Miloslavy Pospíšilové Sibiřská anabáze, v odstavci začínajícím 28. června 1918 po silných bojích... má být my jsme nuceni odjet z Vladivostoku místo a my jsme nuceni odjet do Vladivostoku

Str. XV: Na fotografii U pomníku padlých, při pietním aktu 28. října 1968, stojí první zleva pan Josef Šebesta, ruský legionář.

Všem přispěvatelům i čtenářům se za chyby, které vznikly vinou redakce, omlouváme.

Sen je druhý život. Nedovedl jsem bez zachvění projít těmi dveřmi ze slonoviny nebo z rohoviny, které nás dělí od neviditelného světa. První okamžiky spánku jsou obrazem smrti; jakési mlhavé ochromení se zmocňuje naší myšlenky a nedovedeme určit přesnou chvíli, kdy naše já v jakési jiné podobě pokračuje v díle jsoucnosti. Je to jakési nejasné podzemí, které se pozvolna rozjasňuje a v němž ze stínu a z noci vyplouvají bledé, vážně nehybné postavy, které bydlí v příbytku zesnulých spravedlivých. Pak se utváří obraz, nový jas zazáří a uvádí do pohybu ta bizarní zjevení; otvírá se nám svět Duchů.

Gérard de Nerval – Aurelie

ZELENINA KOSINA

www.kosi.cz

navštivte naše internetové stránky

PŘÍLOHA 4/2001: Výňatek z mapy stabilního katastru + budišovský kalendář 2002

Budišovský zpravodaj č. 4/2001

Vychází čtvrtletně. Ev. č. min. kultury MK ČR E 11643

V prodeji: Noviny, Helena Kahoňková; Ko-Text, Helena Kostecká; Obuv, hračky, Lidka Poskočilová; Zelenina, Petr Kosina; Potraviny ZD Budišov, Zdeňka Nováčková.

www.horacko.cz/budisov/zpravodaj

Cena Zpravodaje: 10,- Kč

Vydává: Obecní úřad Budišov, IČO 00289159, tel. 0618/875 110, e-mail: ou.budisov@horacko.cz

Redakce: Karel Pavlíček (e-mail karel_pavlicek@volny.cz, tel. 0618 / 875 212),

Mgr. Jiří Horák.

Vyšlo v Budišově dne 15. 12. 2001

Technická realizace: Ing. Ladislav Dokulil

Tisk Tiskárna Charvát, s.r.o., Velké Meziříčí

Uzávěrka tohoto čísla 16. listopadu 2001

Uzávěrka příštího čísla 28. února 2002